

Projekt

z dnia 7 grudnia 2018 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA II/9/18
RADY GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE**

z dnia 20 grudnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne na lata 2019-2021

Na podstawie rt. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994, poz. 1000, poz. 1349 i poz. 1432) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, poz. 416, poz. 1076 i poz. 1544) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne na lata 2019 – 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Anna Kulesza

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KOŁAKI KOŚCIELNE
NA LATA 2019 – 2021**

WPROWADZENIE

Niniejszy Program stanowi kontynuację programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Kołaki Kościelne od 2012 r.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganie osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Dlatego też nadrzędnym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. W przypadku rodzin prawidłowo funkcjonujących, w których nie dochodzi do kryzysów, istotną kwestią jest wspieranie tych rodzin oraz prowadzenie działań osłonowych i profilaktycznych.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek wspierania rodziny jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, organizacjami społecznymi, itp.

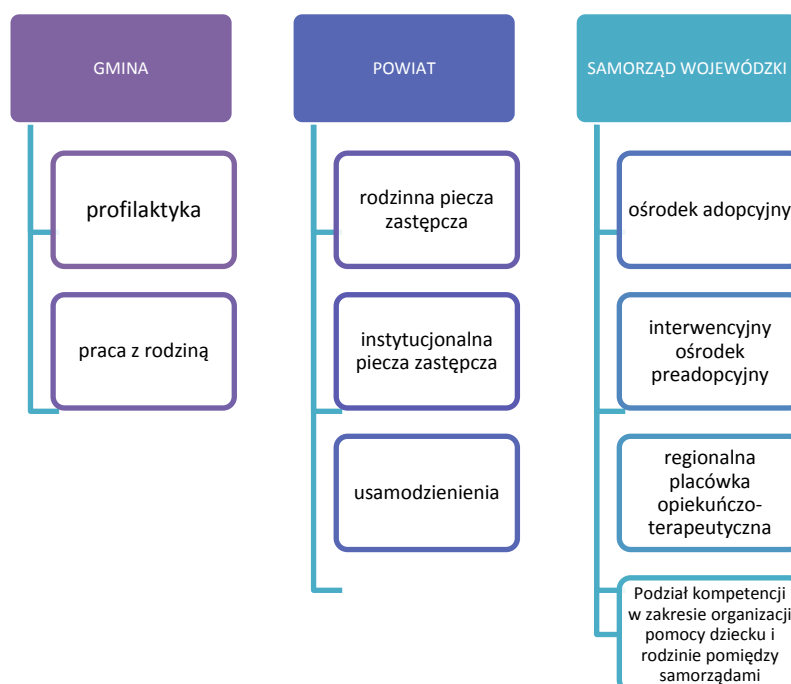
Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne na lata 2019 – 2021 będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- ◀ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ◀ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ◀ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.,
- ◀ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ◀ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- ◀ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Gminie Kołaki Kościelne na lata 2017 – 2021,
- ◀ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026 Gminy Kołaki Kościelne, przyjęta Uchwałą Nr XXI/134/17 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 28 września 2017 r.
- ◀ Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Kołaki Kościelne na lata 2017-2020", przyjęty Uchwałą Nr XVII/103/16 Rady Gminy Kołaki Kościelne z dnia 30 grudnia 2016 roku.

Organizacja pomocy dziecku i rodzinie

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

I. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Kołaki Kościelne

Gmina Kołaki Kościelne położona jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim. Według danych Urzędu Gminy Kołaki Kościelne Ewidencja Ludności na dzień 31.12.2017 r. w gminie zameldowanych na pobyt stały było **2.383 osób**, wśród których większość stanowili mężczyźni, tj. **51, 48 %**. Dzieci i młodzież stanowiły **17,75 %** ogółu mieszkańców. (tabela 1).

Tabela 1. Stan ludności Gminy Kołaki Kościelne w 2017 r.

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2.383	1.156	1.227	423	1.500	460

Źródło: Dane UG Kołaki Kościelne Ewidencja Ludności

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczych została dokonana w oparciu dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych, Urzędu Gminy Kołaki Kościelne.

Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej dominują rodziny, w których powodem przyznania pomocy jest bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność), niepełnosprawność oraz długotrwała choroba (tabela 2).

Tabela 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2016 i 2017 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Gmina Kołaki Kościelne			
	2016		2017	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	36	127	35	108
Potrzeba ochrony macierzyństwa	16	94	15	82
w tym: wielodzietność	14	86	11	69
Bezrobocie	20	57	19	53
Niepełnosprawność	16	55	17	51
Długotrwała lub ciężka choroba	14	42	16	55
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego -ogółem	4	24	5	25
W tym:	1	3	1	3
Rodziny niepełne				
Rodziny wielodzietne	2	17	0	0
Przemoc w rodzinie	1	4	2	8
Alkoholizm	3	11	2	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	1	1
Zdarzenie losowe	1	1	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych

Na koniec 31 grudnia 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zambrowie zarejestrowanych było 54 osoby z terenu naszej gminy, w tym: długotrwale bezrobotnych – 34 Prawo do zasiłku z tego tytułu posiadało - 4 osoby. W 2017 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych, na koniec roku zaewidencjonowanych było 40 osób, w tym: długotrwale bezrobotnych - 22, pobierających zasiłek - 5 Negatywne ekonomiczne i społeczne skutki bezrobocia to:

- pogorszenie sytuacji materialnej,- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny,
- wzrost zachowań patologicznych

Problemem wśród korzystających z pomocy OPS jest również alkoholizm. Szczegółowe kierunki działania w zakresie profilaktyki, leczenia oraz pomocy osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin zawarte są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanym corocznie przez Radę Gminy zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Pracownicy Ośrodka podejmują szereg działań w formie pracy socjalnej, dzięki temu większość rodzin przy zapewnieniu pomocy ośrodka jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Szczególną uwagę zwraca się na rodzinę i jej funkcjonowanie. Najczęściej dysfunkcjonalność rodziny łączy się z takimi zjawiskami jak uzależnienia, przemoc domowa, problemy w pełnieniu ról społecznych. Po dokonaniu dogłębnej analizy powyższych środowisk przez pracowników socjalnych należy uznać, że istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, dlatego poprzez współpracę z innymi instytucjami jest szansa na poprawę funkcjonowania rodziny w środowisku. W sytuacji zagrożenia dobra dziecka sąd opiekuńczy może zasądzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub w rodzinie zastępczej. Z posiadanych danych przez tutejszy ośrodek wynika, że w placówce opiekuńczo – wychowawczej z terenu Gminy Kołaki Kościelne w 2017 r., nie przebywały żadne dzieci, natomiast jedno dziecko od 2018 r. przebywa w rodzinie zastępczej. W Gminie Kołaki Kościelne coraz częściej można zaobserwować w rodzinach negatywne zjawiska, tj. przemoc w rodzinie, uzależnienia. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Kołaki Kościelne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynika, że w 2017 r. wszczęto procedurę NK w 4 rodzinach, tj. założono 4 Niebieskie Karty, w tym: 3 założone przez funkcjonariusza policji i 1 przez pracownika socjalnego oraz kontynuowano procedurę wszczętą w 2016 r. w 4 rodzinach (w tym: w jednej z rodzin były założone dwa formularze NK). W 2017 r. zakończono w 6 rodzinach procedurę NK, w tym: w 4 rodzinach wszczętych w 2016 r.

W jednym przypadku zamknięto procedurę ze względu na bezzasadność prowadzenia procedury.

Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności celem przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowych ról społecznych.

II. Zasoby instytucjonalne Gminy Kołaki Kościelne

Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne na lata 2019-2021 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej.

1. Instytucje i organizacje realizujące zadania na terenie Gminy Kołaki Kościelne mieszczące się w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Urząd Gminy Kołaki Kościelne – przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych do szkół;
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych – diagnozowanie rodzin, praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, organizacja dożywiania dzieci, aktywizacja społeczno – zawodowa;
- 3) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – profilaktyka i przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu;
- 4) Zespół Interdyscyplinarny Gminy Kołaki Kościelne – wsparcie i pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy;
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie Posterunek Policji w Rutkach Kossakach – zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości;
- 6) Placówki oświatowe z terenu gminy – działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie pedagogiczne dla dzieci i rodziców;
- 7) Gminna Biblioteka Publiczna – upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury;
- 8) Placówka ochrony zdrowia z terenu gminy Kołaki Kościelne – działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej;
- 9) Parafia z terenu gminy – działalność charytatywna, organizowanie wypoczynku;

- 10) Schola – aktywne spędzanie czasu wolnego poprzez rozwijanie zainteresowań muzycznych;
- 11) Stowarzyszenia działające na terenie Gminy Kołaki Kościelne.

Institucje i organizacje z terenu Powiatu Zambrowskiego, z którymi Gmina współpracuje w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie;
- 2) Sąd Rejonowy w Zambrowie/Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej;
- 3) Prokuratura Rejonowa w Zambrowie;
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie
- 5) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zambrowie;
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Zambrowie;
- 7) Organizacje pozarządowe.

III. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cel główny:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

- 1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
- 2) Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalenie zasobów tkwiących rodzinach.
- 3) Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci młodzieży.

IV. Harmonogram realizacji zadań

1. Cel szczegółowy:

1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

L.p.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, znajdującym się w trudnych warunkach materialnych.	2019-2021	OPS
2.	Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wieloprotblemowych do przedszkoli.	2019-2021	Urząd Gminy, Placówki Oświatowe
3.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole oraz zaopatrzenie dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	2019-2021	OPS, Placówki Oświatowe
4.	Udzielenie dzieciom i młodzieży stypendiów.	2019-2021	Urząd Gminy
5.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz pomoc w zaopatrzeniu osób niepełnosprawnych w niezbędny sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze.	2019-2021	Ochrona Zdrowia, Placówki Oświatowe, OPS, PCPR
6.	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.	2019-2021	Urząd Gminy, OPS
7.	Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	2019-2021	Wszystkie podmioty

2. Cel szczegółowy:

2) **Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalenie zasobów tkwiących rodzinach.**

L.p.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Systematyczna praca z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.	2019-2021	OPS, Placówki Oświatowe, Policja
2.	Coroczne uchwalanie gminnych programów profilaktycznych zawierających działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania.	2019-2021	Urząd Gminy/Rada Gminy, OPS, GKRPA,
3.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych w szkołach wspierających wychowanie dzieci i młodzieży – z zakresu uzależnień, zdrowego stylu życia, wad wymowy, skierowanych do rodziców i dzieci, w tym: - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej	2019-2021	GKPiRPA, Placówki Oświatowe, Ochrona Zdrowia, OPS, Policja, Biblioteka Publiczna, Urząd Gminy, Parafia
4.	Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku, kierowanie potencjalnych sprawców przemocy na działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie	2019-2021	Zespół Interdyscyplinarny, OPS, Policja, Placówki Oświatowe, Ochrona Zdrowia, PCPR, Organizacje pozarządowe,
5.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	2019-2021	Urząd Gminy, OPS, GKRPA, Policja, Placówki Oświatowe
6.	Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.	2019-2021	OPS, Placówki Oświatowe, Policja,
7.	Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka.	2019-2021	Urząd Gminy, OPS, Placówki Oświatowe
8.	Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych	2019-2021	OPS

3. Cel szczegółowy

3). Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

L.p.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Współpraca instytucji ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.	2019-2021	Wszystkie podmioty
2.	Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	2019-2021	GKPiRPA
3.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę, organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych oraz organizacja wypoczynku letniego i zimowego (np.: w formie kolonii, półkolonii) z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu.	2019-2021	Placówki Oświatowe, Biblioteka Publiczna, GKPiRPA, Urząd Gminy, OPS, Parafia
4.	Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	2019-2021	Placówki Oświatowe, OPS

V. Adresaci programu

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Kołaki Kościelne, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

VI. Realizacja programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych przy współpracy i udziale:

- Urzędu Gminy Kołaki Kościelne,
- Placówek Oświatowych,
- Policji,
- Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Kołaki Kościelne,
- Biblioteki Publicznej Gminy Kołaki Kościelne,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie,
- Placówki Ochrony Zdrowia,
- Parafii.

VII. Finansowanie programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kołaki Kościelne oraz budżetu państwa (programy rządowe).

VIII. Efekty i rezultaty programu

- W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:
- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi
  - Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych
  - Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie
  - Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka
  - Wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielania asystenta rodziny.

IX. Ewaluacja i monitoring programu

Ewaluacja będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez podmioty uczestniczące w realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołaki Kościelne. Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów:

1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (w tym: liczba rodzin, którym przyznano pomoc finansową na zakup artykułów szkolnych, podręczników, itp.)
2. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli
3. Liczba dzieci korzystających z Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w domu i w szkole”
4. Liczba dzieci korzystających z Rządowego Programu pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”
5. Liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym
6. Liczba dzieci biorących udział w koloniach (w tym: finansowanych przez Kuratora Oświaty, GKPiRPA, itp.)
7. Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze, itp.
8. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi objętymi pracą socjalną
9. Liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa
10. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny
11. Liczba dzieci, za które opłacany jest pobyt w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej
12. Liczba osób, które uczestniczyły w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie
13. Liczba i forma podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych z zakresu uzależnień, przeciwdziałania przemocy, zdrowego stylu życia, itp.
14. Liczba i forma organizowanych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora - Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych – w celu oceniania, czy program osiąga założone cele.